

Overskuddsmasser

- Rett bruk, gode eksempler

Trygve Torsteinsen - landbruksrådgiver

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Krav til fulldyrka jord

Jordbruksareal som er dyrka til vanlig pløvedjup, og kan benyttes til åkervekster eller til eng, og som kan fornyes ved pløying.

Mao. krav om et tilstrekkelig steinfritt ploglag på 20-30 cm.

Full dyrka jord kan IKKE være grunnlendt, og skal kunne grøftes ved behov.

Målsetting for A-sjikt

- Ikke stein over 10-12 cm
- Under 20 % grus ($> 2\text{mm}$)
- Minst 3-5 % mold (vekt)
- pH-verdi på 6,0 til 6,5
- Fosforinnhold (P-A1) > 7

IKKE godt nok !!

Krav til fulldyrka jord på tilkjørte masser

- Må fungere både driftsteknisk og med tanke på planteprod.
- Skal være egnet både for åkervekster og eng
- Bør gi mulighet for rotutvikling ned til 80 cm
- Bør ha minst 1 meter jorddybde over fjell eller stein
- Må kunne grøftes ved behov
 - Ergo > 120 cm

Norsk
Landbruksrådgiving

Behandling av jord - uttak

- Bruk egna utstyr (eg. gravemaskin)
- Dyrka jord skal tas ut skjiktvis
 - Grunnlendt jord kan blandes (praktiske hensyn)
 - Torvjord fra B-sjikt har begrensa verdi
 - Faste kjøreveier, ev kjøre på C-sjikt
- Udyrka overskuddsmasser – vurderes i hvert enkelt tilfelle
 - Unngå kjøring på jord som skal brukes i A- og B-sjikt

Behandling av jord - mellomlagring

- Aldri bruk dyrka areal til mellomlager i lang tid
 - Vektbelastningen gir pakkeskader
- Bruk faste og flate områder
 - Pga fare for ras/utgliding
- Skjær av vatn
 - Reduserer avrenning
- Legg opp ranker
 - med hjullaster eller gravemaskin
 - Ikke høyere enn 2,5 til 3 meter
- Så til rankene med egna grasfrø
 - Kjemisk ugraskontroll i tillegg?

Behandling av jord - utlegging

- Hvilke masser hvor?
 - Sprengstein, stein eller jord med mye stein
 - Veier og flomvoller
 - Dreneringskanaler
 - Botn av tipp som C-sjikt
 - Morenemasser
 - Kan brukes overalt
 - Soldes eller gjennomgraves ved bruk til toppdekke
 - Stein legges djupt, eller samles i dreneringskanaler

Behandling av jord - utlegging

- Hvilke masser hvor?
 - Blaute masser, - torvjord
 - Kan rase ut, og må holdes på plass med flomvoller
 - Torvjord er uegnet som toppdekke, legges helst så djupt som mulig (CO2 utslipp)
 - NB – vanskelig å legge tunge masser oppå torvjord
 - NB – Torvjord KAN «foredles» til egna masse (e.g. mold)
 - Dårlig egnet til terrengforming – må tørke godt ut først
 - Blaute masser, - silt/leire
 - Bør ikke bearbeides i våt tilstand
 - Kan rase ut, og må holdes på plass med flomvoller
 - Kan brukes overalt (A-, B- og C-sjikt)
 - Godt egnet til toppdekke
 - Egnet til terrengforming – må tørke ut først
 - God mineraljord – sand, silt og leire, - moldholdig
 - Toppdekke

Her er sandjord mellomagra langs vei, og klar til å dras innover feltet som toppdekke ved ferdigstilling.

16/11/2014 09:40

Behandling av jord - utlegging

- Hvilke masser hvor?
 - Spesialmasser – tunellboremasser (TBM)
 - Egenskaper er avhengig av opphavsmateriale
 - Veier og voller
 - Helst som C-sjikt - mulig egnet til B-sjikt
- Eller kanskje ikke

Kommunen ødela bondens jord. Nå punger de ut med 4,2 millioner kroner.

ELLER...

- Kanskje ikke?

– Jeg kan ikke krige mer nå, sier bonde Frode Bergo Larsen.

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Behandling av jord - utlegging

- Hvilke masser hvor?
 - Spesiellmasser – 0-4 fra steinknuseverk
 - Innblanding i toppdekke
 - Spesiellmasser – fyller fra steinknuseverk
 - Innblanding i toppdekke

Behandling av jord - utlegging

Egna utstyr - egentlig kun gravemaskin !

Størst mulig rekkevidde er en fordel

Jorda skal «ringles» utover -

IKKE klappe, pusse, glatte, stryke osv..

Overgang mellom sjikt SKAL være ujevn

**Norsk
Landbruksrådgiving**

KORTREISTE MASSER

**Fra vassjukt og
grunnlendt beite
til fulldyrka jord.**

Toppe i Åsane 2019
Osterøy Entreprenør

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Her kom jordmassene fra

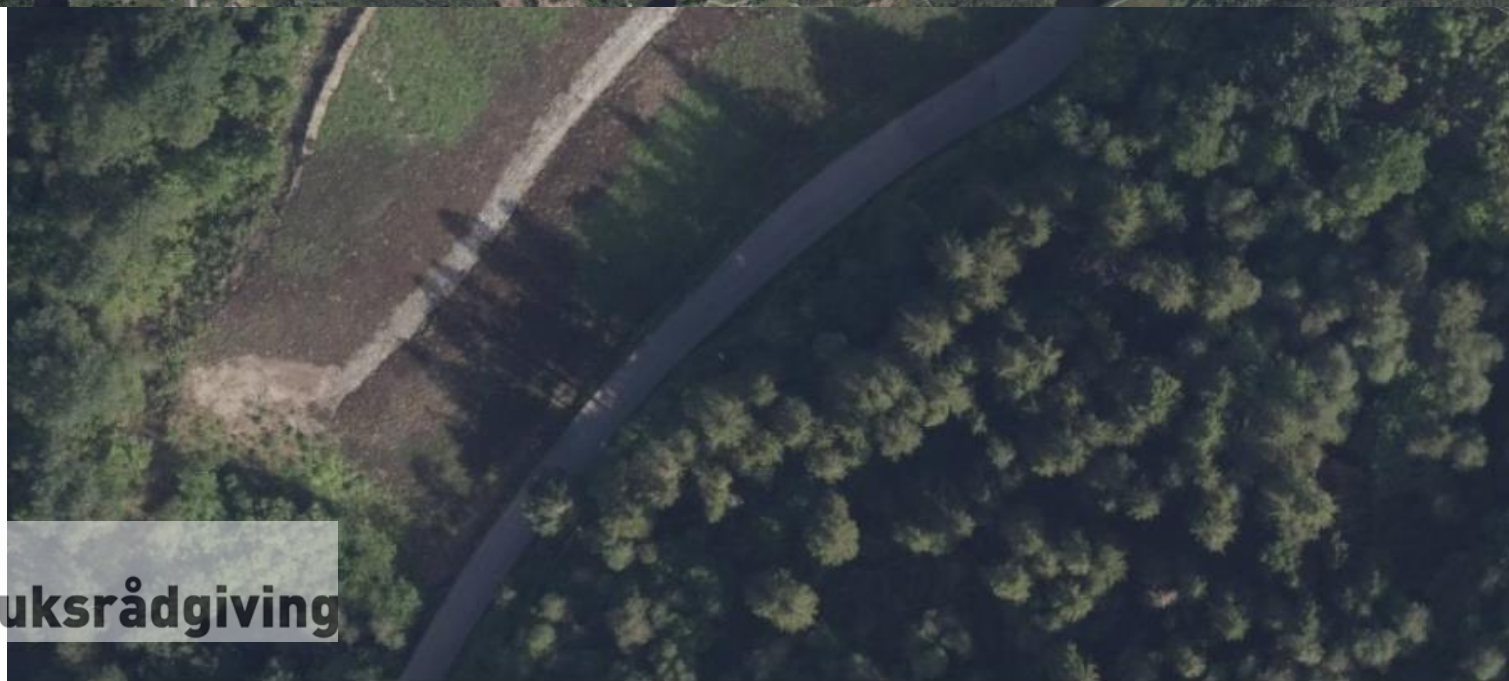
Fin slåttemark allerede første sommeren !

Norsk
Landbruksrådgiving

KORTREISTE MASSER

En av Bergens «kjøkkenhager» på flyttefot
Fana i Bergen 2022 - Fyllingen Maskin

Norsk
Landbruksrådgiving

KORTREISTE MASSER

Prima matjord flyttet fra Liland til Grimseid

Norsk
Landbruksrådgiving

**UFF
DA..**

Bulldoser på silt og leire..

ikke tatt hand om overvann

**UFF
DA..**

FERDIGSTILLING
SENHØSTES - UTEN
MULIGHET FOR
TILSÅING.....
HER VAR DET FIN
SILTJORD I
UTGANGSPUNKTET
!

UFF
DA..

God planlegging +
God gjennomføring

Høy risiko for et godt resultat!